DIMITRIE VATAMANIUC (1920–2018)
O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTERE

RODICA JUGRIN

Dimitrie Vatamaniuc (1920–2018). 100th Birth Anniversary

(*Abstract*)*

Dimitrie Vatamaniuc was born on September 25, 1920, in the Sucevita village, Rădăuți County (nowadays Suceava County). He attended the primary school in Sucevita, then graduated from the Teacher Education School in Cernăuți and Bacău, the "Eudoxiu Hurmuzachi" High School from Rădăuți and the Faculty of Letters and Philosophy at the University of Cluj. In 1957, he obtained his doctorate at the Institute of Literary History and Folklore, under the guidance of George Călinescu, with the thesis *Ion Popovici-Bănățeanul şi lumea meseriaşilor*. He is the author of works dedicated to Ion Popovici-Bănățeanul, George Coșbuc, Ioan Slavici, Lucian Blaga, Tudor Arghezi. Dimitrie Vatamaniuc's name will forever be linked to the great critical edition of Mihai Eminescu's work, which was initiated and coordinated by Perpessicius in 1939. He overtook together with Petru Creția the continuation of the entire edition of the national poet's work. Under his supervision there appeared, between 1977 and 1993, the volumes VII-XVI of Eminescu's work. Dimitrie Vatamaniuc was the director of the Centre for "Bukovina" – Studies of the Romanian Academy (since 2007 reorganized as the "Bukovina" Institute), editor of the institute's periodical "Annals of Bukovina" and coordinator of the book collection *Encyclopaedia of Bukovina in studies and monographs*. In 2006 Dimitrie Vatamaniuc published the volume *Bukovina between the West and the Orient*. *Studies and documents* and in 2010 appeared a series of personal interviews, published by Constantin Hrehor with the title *Conversations under Angels' Staircase*. This long and rich cultural and scientific activity was rewarded by the election of Dimitrie Vatamaniuc as an honorary member of the Romanian Academy (2001). Dimitrie Vatamaniuc died on July 4, 2018, at the venerable age of 98, leaving behind a vast work dedicated to the values of the Romanian literature and the culture and civilization of Bukovina.

Keywords: Dimitrie Vatamaniuc, Bukovina, literary and scientific work, Romanian Academy.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXVII**, *1* (54), p. 39–50, Rădăuți – București, 2020

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

La împlinirea a o sută de ani de la naştere, evocăm personalitatea renumitului eminescolog Dimitrie Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române, director fondator al Centrului de Studii „Bucovina” al Academiei Române (devenit, din anul 2007, Institutul „Bucovina”). Dimitrie Vatamaniuc s-a născut în 25 septembrie 1920, în comuna Sucevița (județul Rădăuți), în familia agricultorului Ioan Vatamaniuc şi a Iustinei, născută Cazacu. A urmat școala primară în Sucevița (1927–1935), apoi a absolvit Şcoala Normală de Învățători (Cernăuți, 1935–1940; Bacău, 1940–1941; Cernăuți, 1942–1943). În septembrie 1943, a susținut examenele de diferență pentru clasele V–VIII la Liceul„Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți. A trecut examenul de bacalaureat la Cernăuți, în septembrie 1943, ca absolvent al acestui liceu. La Universitatea din Cluj a urmat cursurile Facultății de Litere şi Filozofie (1943–1947) şi a obținut licența în anul 1947, sub îndrumarea științifică a profesorului Dimitrie Popovici. În timpul studiilor liceale şi universitare, Dimitrie Vatamaniuc i-a avut ca profesori pe: Ipolit Tarnavschi, Alois Grigorovici, Emil Goraş, Vasile Strejac, Traian Ştefureac, Laurențiu Tomoioagă, Lucian Blaga, Ioan Lupaş, D. D. Roşca, Şt. Paşca, Ioan Breazu, D. Todoran, Fl. Ştefănescu-Goangă, Onisifor Ghibu, Alexe Procopovici, Gh. Procopovici, Gh. Giulea, Umberto Cianciolo, Ioachim Crăciun.

După terminarea facultății, s-a înscris la doctorat (septembrie 1947), la profesorul Dimitrie Popovici, cu teza *Ioan Slavici şi lumea prin care a trecut*, care nu a putut fi susținută, ca urmare a reformei învățământului din anul 1948. Peste zece ani, în 1957, Dimitrie Vatamaniuc a obținut doctoratul la Institutul de Istorie Literară şi Folclor, sub îndrumarea lui George Călinescu, cu teza *Ion Popovici-Bănățeanul şi lumea meseriaşilor*, care a fost publicată, cu titlul *Ion Popovici-Bănățeanul*, în anul 1959 (ediția a II-a, 2005).

Dimitrie Vatamaniuc a fost profesor de limba şi literatura română la Liceul „Andrei Mureşanu” (Dej); lector la Universitatea din București (1957–1961); bibliotecar la Biblioteca Centrală Universitară Bucureşti (1961–1964); redactor, şef de secție la Centrul de Documentare Științifică al Academiei R.P.R./R.S.R. (1964–1970); redactor la Centrul de Documentare şi Informare în Științele Sociale şi Politice al Academiei de Ştiințe Sociale şi Politice a R.S.R. (1970–1974); cercetător științific la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „George Călinescu” (1974–1975); cercetător la Muzeul Literaturii Române (1975–2001).

Sub pseudonimul D. Drumaru, a publicat proză şi versuri în „Bucovina” (unde a debutat publicistic, în anul 1943, cu nuvela *Între primari*), „Bucovina literară” şi „Revista Bucovinei”. A avut, de-a lungul timpului, colaborări şi la alte

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

periodice din țară și străinătate, unde a publicat articole științifice: „Academica”, „Analele Bucovinei”, „Almanahul literar” (redactor), „Buletin de informare științifică” (redactor-șef), „Caietele «Mihai Eminescu»”, „Călăuza bibliotecarului”, „Contemporanul”, „Convorbiri literare”, „Făclia”, „Gazeta literară”, „Limbă și literatură”, „Literatorul”, „Luceafărul”, „Lupta Ardealului”, „Manuscriptum”, „Mesager bucovinean”, „Pașii Profetului”, „Progresele științei”, „Revista de istorie și teorie literară”, „Revista de referate și recenzii” (redactor-șef), „Steaua”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Viața românească”, „Viața universitară”, „Septentrion”, „Glasul Bucovinei”, „Kurier der Bochumer Gesellschaft für rumänische Sprache und Literatur”[1].

Numele lui Dimitrie Vatamaniuc va fi legat definitiv de marea ediție critică Mihai Eminescu, inițiată și coordonată de Perpessicius în 1939 și întreruptă în 1963, la volumul al VI-lea, devenind astfel unul dintre cei mai importanți eminescologi români. După angajarea la Muzeul Literaturii Române, Dimitrie Vatamaniuc a condus colectivul de cercetare alcătuit din Petru Creția, Eugenia Oprescu și Anca Costa-Foru, care a preluat proiectul lui Perpessicius de editare a operei eminesciene. Până în anul 1993, acesta tipărește volumele VII–XVI: *Opere*, VII, *Proza literară* (1977); *Opere*, VIII, *Teatrul original și tradus. Traducerile de proză literară. Dicționarul de rime* (1988); *Opere*, IX, *Publicistica, 1870–1877* (1980); *Opere*, X, *Publicistica, 1 noiembrie 1877 – 15 februarie 1880* (1989); *Opere*, XI, *Publicistica, 17 februarie – 31 decembrie 1880* (1984); *Opere*, XII, *Publicistica, 1 ianuarie – 31 decembrie 1881* (1985); *Opere*, XIII, *Publicistica, 1882–1883, 1888–1889* (1985); *Opere*, XIV, *Traduceri filosofice, istorice și științifice* (1983); *Opere*, XV, *Fragmentarium. Addenda ediției* (1993); *Opere*, XVI, *Corespondență. Documentar* (1989). Dimitrie Vatamaniuc este autorul monografiilor: *Publicistica lui Mihai Eminescu. 1870–1877* (Iași, 1975); *Publicistica lui Eminescu. 1877–1883, 1888–1889* (București, 1996); *M. Eminescu. Manuscrisele, jurnal al formării intelectuale și al lărgirii orizontului științific. Laborator și creație. Instrument de lucru* (București, 1988); *M. Eminescu. Contribuții documentare* (Galați, 1992); *Eminescu și Transilvania* (Cluj-Napoca, 1995); *Caietele Eminescu. Mitologie și document* (București, 1998). În lista edițiilor îngrijite de Dimitrie Vatamaniuc se regăsesc și lucrările: M. Eminescu, *Icoane vechi și icoane nouă* (București, 1996); *Răpirea Bucovinei* (București, 1996); *Basarabia – pământ românesc samavolnic răpit* (București, 1997); *Sfântul pământ al Transilvaniei* (București, 1997); *Corespondența*, vol. I–III (București, 1997–1998); *Românii din afara granițelor țării* (București, 1998); *Chestiunea evreiască* (București, 1998); *Statul*, vol. I–II (București, 1998–1999); *Proză* (București, 1999); *Opere*, vol. I–III (București, 1999); *Opere*, vol. IV–V (București, 2000);

[1] Vasile I. Schipor, „Dimitrie Vatamaniuc – 90”, în „Bucovina literară”, serie nouă, Suceava, anul XXI, nr. 8–9 (234–235), august – septembrie 2010, pp. 23–27; idem, „D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, la a 95-a aniversare a nașterii sale”, în „Analele Bucovinei”, Rădăuți – București, anul XXII, nr. 2 (45), 2015, pp. 357–400.

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

Opera dramatică. Lucrări originale (Bucureşti, 2001); *Traduceri literare* (Bucureşti, 2002); *Corespondenţa lui Eminescu cu Veronica Micle* (Bucureşti, 2003); *Poezii* (Bucureşti, 2004); *Eminescu în ediţii integrale* (Bucureşti, 2013, în colaborare).

Dimitrie Vatamaniuc este şi autorul unor monografii dedicate lui Ion Popovici-Bănăţeanul (volum cu care a debutat editorial în 1959), George Coşbuc, Ioan Slavici, Ion Agârbiceanu şi Lucian Blaga. De asemenea, de importanţă sunt biobibliografiile despre Ioan Slavici, Ion Agârbiceanu, Lucian Blaga şi Tudor Arghezi. Dintre ediţiile pe care le-a îngrijit amintim: Ioan Slavici, *Opere*, vol. I–XIV (Bucureşti, 1967–1987); Teodor Balan, *Istoria teatrului românesc în Bucovina istorică* (Bucureşti, 2005); Titu Maiorescu, *Opere*, vol. I, *Critice*, vol. II, *Traduceri. Încercări literare* (Bucureşti, 2005, în colaborare); Titu Maiorescu, *Opere*, vol. III, *Discursuri parlamentare (1866–1899)*, vol. IV, *Discursuri parlamentare (1900–1913)* (Bucureşti, 2006, în colaborare); *Claudiu Isopescu, mesager al spiritualităţii româneşti în Italia*, I. *Corespondenţă (1926–1942)* (Bucureşti, 2006, în colaborare); Dimitrie Onciul, *Scrieri despre Bucovina, Transilvania şi lexicografice* (Bucureşti, 2008, în colaborare).

Aşadar, prin activitatea sa de cercetător ştiinţific, istoric literar şi editor, Dimitrie Vatamaniuc a avut contribuţii importante la editarea integralei eminesciene, realizarea monografiilor consacrate lui Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Ion Popovici-Bănăţeanul, George Coşbuc, Ion Agârbiceanu, Lucian Blaga, precum şi a biobibliografiilor despre Ioan Slavici, Ion Agârbiceanu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi.

Născut şi crescut în Bucovina, Dimitrie Vatamaniuc s-a implicat cu dăruire şi în studierea şi promovarea valorilor culturii româneşti de aici. A fost director fondator al Centrului de Studii „Bucovina” al Academiei Române (devenit, din anul 2007, Institutul „Bucovina”) în perioada 1992–2007, redactor-şef al periodicului semestrial „Analele Bucovinei”, editat de Institutul „Bucovina” şi coordonator al colecţiei „Enciclopedia Bucovinei în studii şi monografii”, fondată la Rădăuţi, în 1996. Alături de colectivul de la Rădăuţi a iniţiat şi organizat primele conferinţe ştiinţifice internaţionale privind Bucovina, în colaborare cu Bukowina-Institut din Augsburg şi Centrul Bucovinean de Cercetări Ştiinţifice al Universităţii de Stat din Cernăuţi (1996, 2000). Dimitrie Vatamaniuc a fost director al revistei „Septentrion”, editată de Societatea pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina (Rădăuţi) şi membru în colegiul de redacţie al revistelor: „Bucovina literară” (Suceava) şi „Glasul Bucovinei” (Cernăuţi).

În dezbaterile istoriografice privind istoria Bucovinei, contribuţiile lui Dimitrie Vatamaniuc ocupă un loc aparte, prin lucrările publicate de-a lungul timpului acesta contribuind la renaşterea activităţii de cercetare ştiinţifică din Bucovina. Rezultatele cercetărilor ştiinţifice consacrate problemelor Bucovinei sunt prezentate la congrese, conferinţe, simpozioane. În perioada 1993–2011, Dimitrie Vatamaniuc participă la sesiunile anuale organizate de Institutul

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

„Bucovina", susținând mai multe comunicări: – *Iraclie Porumbescu, prozatorul Bucovinei din secolul al XIX-lea*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Bucovina. Concept geopolitic, istoric şi semnificații", Rădăuți, 9–10 octombrie 1993; – *Eugen Păunel și activitatea sa*, comunicare susținută la secțiunea „Istorie literară, etnografie şi folclor" din cadrul sesiunii cu tema „Aspecte ale culturii române din Bucovina, 1775–1918", Rădăuți, 15–16 octombrie 1994; – *Lucian Blaga și Bucovina*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Viața culturală în Bucovina, 1918–1940", Rădăuți, 7 octombrie 1995; – *Dionisie Olinescu, arheolog și cronicar al vieții științifice, culturale și artistice din Bucovina*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Valori ale civilizației românești în perioada interbelică", Rădăuți, 12–13 octombrie 1996; – *Aron Pumnul și biblioteca gimnaziștilor din Cernăuți*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Istorie şi valori" (I), Rădăuți, 10–11 octombrie 1997; – *Victor Morariu, om de cultură*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Istorie şi valori" (II), Rădăuți, 11 octombrie 1998; – *Iraclie Porumbescu și evenimentele anului 1848 în Bucovina*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Generația Revoluției Române de la 1848 şi spiritul revoluționar din Bucovina", Rădăuți, 8 octombrie 1999; – *Ascendențe transilvănene ale lui Eminescu*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Eminescu şi Bucovina", Rădăuți, 10 noiembrie 2000; – *Bucovina în istoriografia franceză de azi*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Viața culturală și științifică în Bucovina postbelică. Fenomene, direcții, tendințe", Rădăuți, 5–6 octombrie 2001; – *Centrul pentru Studierea Problemelor Bucovinei al Academiei Române, Filiala Iași, la zece ani de activitate*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Bucovina istorică. Memoria culturală şi procesul de comunizare, 1945–1989, Rădăuți, 20–21 septembrie 2002; – *Ștefan cel Mare în cronica germană a lui Hartmann Schedel*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Simbolistica național-comunistă din România. Cazul Bucovinei istorice", Rădăuți, 24 septembrie 2004; – *Partenie Masichievici (1887–1952), un evocator al Bucovinei*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Frontiere și identități în spațiul românesc în epocile modernă și contemporană", Rădăuți, 9–10 septembrie 2006; – *Tendințe actuale în scrierea istoriei*, comunicare susținută în plenul sesiunii cu tema „Identitate și multiculturalitate în Bucovina istorică", Rădăuți, 1–3 octombrie 2009[2].

În cadrul reuniunii științifice internaționale tripartite organizată la Rădăuți și București (31 mai – 3 iunie, 5 iunie 1996), cu tema „Bucovina, 1775–1862. Aspecte politice, sociale, culturale, economice şi demografice", Dimitrie Vatamaniuc a prezentat un *Cuvânt de salut* despre activitatea Centrului de Studii „Bucovina" și a elaborat, alături de directorii celor două instituții partenere de la Augsburg și Cernăuți (Ortfried Kotzian și Oleg Panciuc), *Declarația participanților la*

[2] Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2007, pp. 65–76.

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

Conferința internațională „Bucovina, 1775–1862. Aspecte politice, sociale, culturale, economice şi demografice”, care consemna, printre altele, „necesitatea cercetării științifice a Bucovinei în colaborare interdisciplinară și internațională”. La cea de a doua conferință științifică internațională organizată la Rădăuți, în perioada 20–22 septembrie 2000, intitulată „Bucovina, 1861–1918. Aspecte edificatoare pentru o Europă unită?”, Dimitrie Vatamaniuc a prezentat comunicarea *Mişcarea europeană mazziniană şi lupta „Junimii” române pentru independență, libertate și unitate statală*[3].

Consemnăm aici și participarea lui Dimitrie Vatamaniuc la lucrările colocviului internațional organizat la Rădăuți, în 31 mai 1996, de către filiala din Iași a Asociației „Uniunea pentru Europa”, care a avut ca temă „Bucovina – o microuniune europeană avant la lettre”, cu susținerea comunicării *Eminescu și federalizarea Europei*. De asemenea, în cadrul conferinței internaționale consacrată istoriei Bucovinei, desfășurată în Polonia, în perioada 2–5 iunie 1999 („O Bukowinie. Razem czy oddzielnie?”/„Despre Bucovina, împreună sau separat?”), Dimitrie Vatamaniuc a susținut comunicarea *Un mare prozator bucovinean și legăturile sale cu Polonia*[4].

Contribuțiile lui Dimitrie Vatamaniuc privitoare la istoria Bucovinei sunt tipărite în diverse periodice („Analele Bucovinei” – lista lucrărilor publicate aici se regăsește în Anexă, „Glasul Bucovinei”, „«Septentrion». Foaia Societății pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina”, „Analele Academiei Române”, „Academica”, „Tribuna”, „Paşii Profetului” ș.a.) și acoperă câteva domenii importante: personalități din Bucovina (Aron Pumnul, Ernst Rudolf Neubauer, Dionisie O. Olinescu, Ciprian Porumbescu, Eugen I. Păunel, George baron Løvendal, Claudiu Isopescu, Vianor Bendescu, Grigore Nandriș), mari scriitori români și Bucovina (Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Lucian Blaga), mișcarea literară bucovineană (cu referiri la presa bucovineană și gruparea din jurul revistei „Iconar”). Introducerea în circuitul științific a unor documente inedite (lista cărților din biblioteca lui Aron Pumnul, scrisoarea lui Ioan Slavici către Dimitrie Onciul din 1885, scrisoarea lui Aurel Constantin Ritter Onciul despre familiile Flondor și Hurmuzachi, lista românilor din lagărele de strămutare din Germania care urmau să fie repatriați în anul 1941 ș.a.), analiza unor evenimente istorice (cum ar fi Revoluția de la 1848 sau sfârşitul Monarhiei Habsburgice), cercetarea relațiilor româno-germane și româno-poloneze (din perspectivă culturală, cu referiri și la traducerile lui Leca Morariu din Hermann von Gilm, Otto von Leixner-Grünberg și Goethe), a onomasticii bucovinene (familiile Eminescu și Streinul), personalități bucovinene în corespondență cu contemporanii lor (corespondența Hurmuzăcheștilor cu Titu Maiorescu sau cea a lui Grigore Nandriș cu Basil Munteanu) completează aria preocupărilor lui Dimitrie Vatamaniuc referitoare la istoria provinciei.

[3] D. Vatamaniuc, *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2006, pp. 41–62.

[4] *Ibidem*, pp. 62–69.

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

În anul 2006, Dimitrie Vatamaniuc a publicat, la Editura Academiei Române, lucrarea *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, apărută în Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii”[5]. Cele zece capitole ale lucrării reunesc studiile și documentele publicate în: „Analele Academiei Române”, „Analele Bucovinei”, „Glasul Bucovinei”, „Academica”, „Septentrion”, „Tribuna”, „Pașii Profetului” ș.a.: I. *Centrul de Studii „Bucovina”*; II: *Conferințe și reuniuni internaționale*; III. *Mari scriitori români și Bucovina*; IV. *Personalități din Bucovina*; V. *Mesageri bucovineni ai spiritualității românești*; VI. *Intelectuali bucovineni în corespondența cu contemporanii lor*; VII. *Relații româno-germane și româno-poloneze*; VIII. *Mișcarea literară bucovineană interbelică și presa rădăuțeană*; IX. *Onomastică bucovineană*; X. *Documente*. Academicianul Ștefan Ștefănescu, cel care a semnat *Prefața* volumului, afirma că această lucrare este una „dintre cele mai frumoase cărți de identitate a poporului român” care, prin „varietatea tematică – de la izvorul istoric inedit la reflecția profundă asupra valorii istoriei, de la istoria străveche la istoria zilelor noastre, de la istoria locală la cea națională și universală”, lansează cititorilor „invitația de cunoaştere prin cultură a istoriei românilor”[6].

Ca director al Centrului de Studii „Bucovina”, Dimitrie Vatamaniuc a promovat activitatea acestei instituții de cercetare științifică care, alături de alte două instituții similare (Bukowina-Institut din Augsburg și Centrul Bucovinean de Cercetări Științifice de pe lângă Universitatea din Cernăuți), are o „viziune proprie asupra Bucovinei”. Reținem precizările autorului din studiul „Bucovina între Occident și Orient”, publicat în lucrarea *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*: „Bukowina-Institut din Augsburg, înființat în 1998, își propunea să mențină imaginea Bucovinei din epoca imperială în lumea populației germane strămutate din România în Germania. Centrul Bucovinean de Studii de pe lângă Universitatea din Cernăuți, înființat în 1992, este subordonat politicii de stat ucrainene pentru integrarea nordului Bucovinei în cultura orientală. Centrul de Studii «Bucovina», înființat în 1992, la Rădăuți, sub egida Academiei Române, face legătura între cultura occidentală și cultura orientală și promovează valorile culturii naționale. Cât face sau poate face, se va judeca mai târziu”[7].

Memorialistica lui Dimitrie Vatamaniuc este tipărită în acea „carte vie – cum o aprecia acad. Eugen Simion –, plină de fapte de viață și documente, o carte, în fine, în care își reconstituie biografia un personaj pe care nu știu cum să-l numesc mai bine: un mucenic sau un gentilom al istoriografiei românești?”[8] Este vorba

[5] Așa cum se precizează în *Nota editorială*, volumul a fost realizat „în semn de omagiu închinat întemeietorilor și mentorilor grupării științifice de la «Analele Bucovinei», la împlinirea a 10 ani de la fondarea Colecției «Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii»”.

[6] Acad. Ștefan Ștefănescu, *Prefață*, în D. Vatamaniuc, *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, București, Editura Academiei Române, 2006, p. 9.

[7] D. Vatamaniuc, *op. cit*., p. 16.

[8] Acad. Eugen Simion, *Cuvânt-înainte*, în Dimitrie Vatamaniuc, Constantin Hrehor, *Convorbiri sub scara cu îngeri*, Iași, Editura Timpul, 2010, p. 6. Lucrarea a fost reeditată în anul 2019: *Dimitrie*

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

despre cartea de confesiuni publicată de Constantin Hrehor, *Convorbiri sub scara cu îngeri*, apărută în anul 2010, la împlinirea a 90 de ani de viață. Aceste convorbiri, în care îl descoperim pe Dimitrie Vatamaniuc ca elev, student, profesor, cercetător și academician, „ne mută, cum afirmă Mircea A. Diaconu, în configurația atât de ramificată, de haotică, poate, a unei vieți care-și reconstituie pe seama câtorva generații identitatea, așa cum își redescoperă, în hazardul desfășurării propriei vieți, sensul". Reconstituind „figura acestui spirit creator, armătura sa ideologic temperamentală"[9], lucrarea are o importanță deosebită pentru cultura din Bucovina, prin caracterul său documentar (aici se regăsesc pagini de memorialistică, evocări, studii de genealogie, onomastică, etnografie, antropologie).

Dimitrie Vatamaniuc a primit, de-a lungul timpului, numeroase distincții și premii. A fost desemnat, pentru activitatea de cercetător și editor, „Om al Anului" și a primit „Diploma de Onoare" din partea The American Biographical Institute (1999 și 2000); a primit, din partea președinției României, medalia comemorativă „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu", „pentru contribuția sa deosebită adusă la promovarea operei eminesciene" (2000); Universitățile „Lucian Blaga" (Sibiu) și „Ștefan cel Mare" (Suceava) i-au acordat titlul de *Doctor Honoris Causa* (2000, 2008); la împlinirea a 90 de ani de viață, a primit din partea Societății Scriitorilor Bucovineni o Diplomă de Excelență pentru „contribuția deosebită la punerea în valoare a istoriei literare române, precum și verticalitatea morală", iar din partea Fundației Culturale a Bucovinei a primit Medalia Aniversară de Argint, la 15 ani de existență a Fundației; a fost ales cetățean de onoare al județului Suceava, municipiului Rădăuți și al comunelor Sucevița și Șiria; a fost ales membru al The International Academy „Mihai Eminescu" (India, 1998) și al Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu" (Chișinău, 2001), membru de onoare al Societății de Științe Filologice din România, membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Societății Scriitorilor Bucovineni, membru al Academiei Carpatica, membru de onoare al Societății Oamenilor de Știință din Bihor, al Ligii Culturale „Mihai Eminescu" (Sibiu, Suceava, Craiova), al Societății Academice din Târgu-Jiu, al Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, președinte de onoare al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina.

Îndelungata și bogata activitate culturală și științifică a fost răsplătită prin alegerea lui Dimitrie Vatamaniuc, în anul 2001, ca membru de onoare al Academiei Române. În *Recomandarea* alcătuită de acad. Ștefan Augustin Doinaș se afirmă că „ceea ce caracterizează cărțile profesorului Dimitrie Vatamaniuc sunt acribia științifică, pasiunea cercetării și publicării documentelor literare, respectul față de textul original (de apreciat, mai ales, în cazul edițiilor Eminescu și Slavici),

Vatamaniuc. O viață între manuscrise, cuvânt-înainte de acad. Eugen Simion, postfață de Mircea A. Diaconu, colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii" (48), Iași, Editura Timpul, 2019.

[9] Mircea A. Diaconu, „«Labirintul» Dimitrie Vatamaniuc", în „Crai nou", Suceava, anul XXIX, nr. 7782, 9 iulie 2018, p. 9.

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

stilul sobru, clar și elegant, seriozitatea informațiilor și sugestiile interesante ale unui spirit familiarizat cu literatura europeană. Pentru toate aceste calități, care atestă personalitatea inconfundabilă a unui mare pasionat cărturar de formație riguroasă, susțin cu tărie primirea sa ca membru de onoare al Academiei Române. La cei 80 de ani împliniți, alegerea sa în această calitate ar însemna o binemeritată recunoaștere, un semn al prețuirii de care se cuvine să se bucure o activitate exemplară, extrem de utilă și strict necesară”[10].

Dimitrie Vatamaniuc, „un mare și benedictin muncitor intelectual”, „modelul veritabil al «tânărului de mai multă vreme» care nu a părăsit niciodată filonul aurifer al cercetării fundamentale”[11], s-a stins din viață în 4 iulie 2018, la venerabila vârstă de 98 de ani, lăsând în urmă o operă vastă, dedicată valorilor literaturii române clasice și culturii și civilizației bucovinene.

ANEXĂ

Lista lucrărilor (studii, articole, cronici) publicate de Dimitrie Vatamaniuc în „Analele Bucovinei”, periodicul Institutului „Bucovina”

„Voluntari bucovineni în războiul pentru întregirea țării”, anul I, nr. 1, 1994, pp. 23–27;

„Ernst Rudolf Neubauer, profesor, scriitor și jurnalist”, anul I, nr. 1, 1994, pp. 113–121;

„August Nibio și presa germană rădăuțeană”, anul I, nr. 1, 1994, pp. 133–136;

„Centrul de Studii «Bucovina»”, anul I, nr. 1, 1994, pp. 231–232;

„Bucovina în viziunea a trei instituții de cercetare”, anul I, nr. 2, 1994, pp. 239–242;

„Eugen I. Păunel și activitatea sa”, anul I, nr. 2, 1994, pp. 269–277;

„Centrul de Studii Transilvan și Bucovina”, anul I, nr. 2, 1994, pp. 533–534;

„Iraclie Porumbescu sărbătorit la Sucevița”, anul I, nr. 2, 1994, p. 541;

„Eminescu și Bucovina”, anul II, nr. 1, 1995, pp. 23–37;

„Sub semnul lui Eminescu”, anul II, nr. 1, 1995, p. 213;

„Bucovina și Lucian Blaga la centenarul nașterii sale”, anul II, nr. 2, 1995, pp. 247–249;

„«Die Brücke», punte de legătură între cultura română și cea germană”, anul II, nr. 2, 1995, pp. 291–296;

[10] Dimitrie Vatamaniuc, Constantin Hrehor, *op. cit.*, p. 364.

[11] Gheorghe Boblea (coord.), *Conferința de joi*, București, Editura Ministerului Administrației și Internelor, p. 38; http://www.editura.mai.gov.ro/documente/biblioteca/2005/Conferinta%202005.pdf (31.10. 2019).

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

„Oaspeți la Centrul de Studii «Bucovina»”, anul II, nr. 2, 1995, p. 490–491;

„Simpozion Eminescu”, anul II, nr. 2, 1995, p. 492;

„Dionisie O. Olinescu, arheolog și cronicar al vieții științifice, culturale și artistice”, anul III, nr. 1, 1996, pp. 17–32;

„Receptarea operei lui Eminescu în spațiul asiatic”, anul III, nr. 1, 1996, p. 250;

„Iraclie Porumbescu sărbătorit la Frătăuții Noi”, anul III, nr. 1, 1996, p. 250;

„Mișcarea literară bucovineană interbelică și presa rădăuțeană”, anul III, nr. 2, 1996, pp. 305–321;

„Conferința internațională «Bucovina între 1774–1862», Rădăuți, 31 mai – 3 iunie, București, 5 iunie 1996”, anul III, nr. 2, 1996, p. 501–502;

„Colocviul internațional, Rădăuți, 29–31 mai 1996”, anul III, nr. 2, 1996, p. 502;

„Conferința internațională în problemele Bucovinei”, anul IV, nr. 1, 1997, pp. 9–12;

„Aron Pumnul și biblioteca gimnaziștilor din Cernăuți”, anul IV, nr. 1, 1997, pp. 17–25;

„George baron Løvendal la un secol de la naștere”, anul IV, nr. 2, 1997, pp. 289–291;

„Intelectualii bucovineni, Eminescu și Biblioteca gimnaziștilor români din Cernăuți”, anul IV, nr. 2, 1997, pp. 327–344;

„Eminescu și federalizarea Europei”, anul IV, nr. 3, 1997, pp. 821–826; anul V, nr. 1, 1998, pp. 5–12;

„Vianor Bendescu, mesager al spiritualității românești în Germania”, anul V, nr. 1, 1998, pp. 61–66;

„Societatea «Junimea» din Cernăuți în lumina documentelor”, anul V, nr. 1, 1998, pp. 81–93;

„Obiective, opțiuni, realizări”, anul V, nr. 1, 1998, pp. 191–194;

„Bucovina și Ioan Slavici – un veac și jumătate de la nașterea prozatorului”, anul V, nr. 2, 1998, pp. 239–244;

„Biblioteca lui Aron Pumnul”, anul V, nr. 2, 1998, pp. 285–292;

„«Jurnalul» lui Ciprian Porumbescu”, anul V, nr. 2, 1998, pp. 411–413;

„Profesorul Rudolf Wagner la Universitatea din Cernăuți”, anul V, nr. 2, 1998, pp. 456;

„Principesa Martha Bibescu despre Bucovina”, anul VI, nr. 1, 1999, pp. 19–24;

„Claudiu Isopescu, mesager al spiritualității românești în Italia”, anul VI, nr. 2, 1999, pp. 267–289;

„*Homo bucovinensis* – o teorie nouă și totuși veche”, anul VI, nr. 2, 1999, pp. 461–462;

„Eminescu și propaganda ucraineană în Bucovina”, anul VII, nr. 1, 2000, pp. 7–9;

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

„Ignoranță sau rea credință sau și una și alta”, anul VII, nr. 1, 2000, pp. 251–252;

„Eminescu, secretar al Agenției Române din Berlin și câteva documente”, anul VII, nr. 1, 2000, pp. 253–257;

„Anul Eminescu”, anul VII, nr. 2, 2000, pp. 315–319;

„Populația școlară la Liceul German din Cernăuți”, anul VII, nr. 2, 2000, pp. 533–540;

„Bucovina în istoriografia franceză din ultimi ani”, anul VIII, nr. 1, 2001, pp. 5–8;

„Bucovina în plină latinitate, la hotarul dintre lumea germană și lumea slavă”, anul VIII, nr. 2, 2001, pp. 391–392;

„Lista românilor din lagărele din Germania care urmau să fie repatriați în anul 1941”, anul VIII, nr. 2, 2001, pp. 401–419; anul IX, nr. 1, 2002, pp. 269–284;

„Academia Română și Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina”, anul IX, nr. 1, 2002, p. 5–6;

„Grigore Nandriș, comentator al vieții politice internaționale”, anul IX, nr. 1, 2002, pp. 13–40;

„Centrul de Studii «Bucovina» la un deceniu de activitate”, anul IX, nr. 2, 2002, pp. 317–326;

„Ciprian Porumbescu și o pagină din istoria culturală a Bucovinei”, anul X, nr. 1, 2003, p. 5–6;

„Ciprian Porumbescu și marea sa iubire”, anul X, nr. 1, 2003, pp. 7–28;

„Descendenți ai familiilor Flondor și Hurmuzachi”, anul X, nr. 1, 2003, pp. 245–246;

„Literatura bucovineană în tezele de doctorat”, anul X, nr. 2, 2003, pp. 363–364;

„Literatura germană în corespondența lui Leca Morariu și câteva probleme de istorie literară”, anul X, nr. 2, 2003, pp. 381–386; anul XI, nr. 1, 2004, pp. 83–85;

„Bukowina-Institut într-o nouă etapă a dezvoltării sale”, anul X, nr. 2, 2003, pp. 485–486;

„Ștefan cel Mare și Sfânt și vremea sa. Cronica germană din 1502”, anul XI, nr. 1, 2004, pp. 15–19;

„O scrisoare a lui Ioan Slavici către Dimitrie Onciul din 1885”, anul XI, nr. 1, 2004, pp. 239–241;

„«Tribuna», cotidianul sibian, la 140 de ani de la fondarea sa”, anul XI, nr. 2, 2004, pp. 275–276;

„Teodor Balan, *Istoria teatrului românesc în Bucovina (1858–1913)*”, anul XI, nr. 2, 2004, pp. 295–328;

„«Tribuna» și presa bucovineană”, anul XI, nr. 2, 2004, pp. 329–333;

„Cercetările locale și importanța lor: biserica din Bădeuți”, anul XI, nr. 2, 2004, p. 453–454;

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)

„Claudiu Isopescu în corespondență cu N. Iorga (1926–1935)”, anul XI, nr. 2, 2004, pp. 455–462; anul XII, nr. 1, 2005, pp. 171–179; anul XII, nr. 2, 2005, pp. 609–639; anul XIII, nr. 1, 2006, pp. 311–349;

„Ioan Slavici și Bucovina”, anul XII, nr. 1, 2005, pp. 5–7;

„Ion Gherman la 85 de ani”, anul XII, nr. 2, 2005, p. 669;

„Vladimir Trebici (1916–1999)”, anul XIII, nr. 1, 2006, p. 37–38;

„Titu Maiorescu în corespondență cu Hurmuzăcheștii”, anul XIII, nr. 1, 2006, pp. 305–310;

„Grigore Nandriș în corespondență cu Basil Munteanu și alți contemporani ai săi”, anul XIII, nr. 2, 2006, pp. 503–513;

„Revista «Iconar» la Rădăuți”, anul XIII, nr. 2, 2006, p. 723;

„Dimitrie Onciul, istoric al Bucovinei și al Transilvaniei și lexicograf”, anul XIV, nr. 1, 2007, pp. 15–28;

„Victor Ion Popa – desenator și colaborator al mai multor publicații”, anul XIV, nr. 2, 2007, pp. 435–443;

„Contemporani în corespondența cu Leca Morariu”, anul XIV, nr. 2, 2007, pp. 677– 682;

„Iraclie Porumbescu, colaborator la «Revista politică» și traducător din germană”, anul XV, nr. 1, 2008, pp. 55–60;

„Iraclie Porumbescu în Revoluția din 1848 și după aceea”, anul XV, nr. 2, 2008, pp. 473–489;

„Iraclie Porumbescu în corespondență cu contemporanii săi”, anul XVI, nr. 2, 2009, pp. 535–550; anul XVII, nr. 2, 2010, pp. 601–609; anul XVIII, nr. 1, 2011, pp. 273–277;

„Academicianul Radu Grigorovici, de la fizică la istoria Bucovinei”, anul XVIII, nr. 2, 2011, p. 349–350;

„Institutul «Bucovina» al Academiei Române la două decenii de activitate științifică și periodicul său, «Analele Bucovinei»”, anul XIX, nr. 2, 2012, pp. 357–359;

„Călătorii imperiale în Bucovina după Revoluția din 1848. Iraclie Porumbescu – cronicar al Bucovinei”, anul XX, nr. 2, 2013, pp. 495–515;

„Iraclie Porumbescu în Revoluția din 1848–1849”, anul XXI, nr. 1, 2014, pp. 49–79;

„Românii din Imperiul Habsburgic în Revoluție și după Revoluția din 1848–1849”, anul XXI, nr. 2, 2014, pp. 359–383;

„Imperiul Habsburgic la sfârșitul existenței sale multiseculare, constituirea Monarhiei Austro-Ungare și sfârșitul stăpânirii dualiste”, anul XXII, nr. 1, 2015, pp. 33–41.

BDD-A32628 © 2020 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:59 UTC)